

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 135/2020-50

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. augusta 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Martina Vernarského a sudcov Ivana Fiačana a Petra Straku (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE], [REDAKČNÝ ZNAČENIE], [REDAKČNÝ ZNAČENIE], zastúpenej advokátkou JUDr. Frederikou Birkovou, Strojársená 11/C, Košice, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 19 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 1 Co 516/2015 z 12. októbra 2016 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKČNÝ ZNAČENIE] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a na účinný právny prostriedok nápravy podľa čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 1 Co 516/2015 z 12. októbra 2016 a jeho postupom porušené boli.

2. Rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 1 Co 516/2015 z 12. októbra 2016 sa zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Ústavnej sťažnosti vo zvyšnej časti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

St'ážnostná argumentácia

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 135/2020-17 z 15. apríla 2020 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), podanú na ústavnom súde 26. februára 2019 v časti namietaného porušenia základných práv podľa čl. 19 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 1 Co 516/2015 z 12. októbra 2016 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“).

2. Pôvodne sťažovateľka namietala porušenie svojich základných práv podľa čl. 19 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru nielen napadnutým rozsudkom krajského súdu, ale aj uznesením krajského súdu sp. zn. 1 Co 517/2015 z 12. októbra 2016 (ďalej len „napadnuté uznesenie krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Cdo 104/2017, 5 Cdo 191/2018 z 29. októbra 2018 (ďalej len „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“). V tejto časti bola ústavná sťažnosť odmietnutá pri predbežnom prerokovaní návrhu na začatie konania.

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že Okresným súdom Košice II (ďalej len „okresný súd“) bolo vedené konanie o vypořádanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej len „BSM“), a to sťažovateľky a jej bývalého manžela

██████████, ██████████ (ďalej len „žalovaný“), ktoré bolo vedené pod sp. zn. 41 C 173/2007 (ďalej len „napadnuté konanie“).

4. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 41 C 173/2007 z 18. mája 2015 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) prvým výrokom z vecí patriacich do BSM prikázal do výlučného vlastníctva sťažovateľky zostatky na účtoch, investičné životné poistenie a nehnuteľnosť špecifikované v tomto výroku, druhým výrokom z vecí patriacich do BSM prikázal do výlučného vlastníctva žalovaného nehnuteľnosť, podielové listy, životné poistenie, vklady na účtoch a zostatok na doplnkovom dôchodkovom sporení bližšie špecifikované v tomto výroku. Tretím výrokom okresný súd zaviazal sťažovateľku zaplatiť žalovanému na vyrovnanie jeho podielu sumu 15 305,25 €, a to do 90 dní od právoplatnosti rozsudku. Posledným výrokom určil, že o trovách konania bude rozhodnuté osobitným uznesením po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

5. Sťažovateľka podala odvolanie proti rozsudku okresného súdu. Krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok okresného súdu, ktorým bolo vyporiadané BSM medzi sťažovateľkou a žalovaným, a zároveň žalovanému priznal plnú náhradu trov odvolacieho konania.

6. Sťažovateľka 16. januára 2017 podala proti napadnutému rozsudku krajského súdu dovolanie, o ktorom najvyšší súd rozhodol tak, že dovolanie odmietol a žalovanému priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

7. Sťažovateľka po podrobnom opise skutkových okolností v ústavnej sťažnosti uvádza: *„Sťažovateľka fakt, že jej procesná obrana v podstatných skutočnostiach, ktorá podľa názoru sťažovateľky mala potenciál zvrátiť prvostupňový rozsudok bola úplne opomenutá v prvostupňovom konaní, pričom sťažovateľka sa nedovolala nápravy ani v druhostupňovom konaní a ani v dovolacom konaní, pokladá za zásah do jej základného ústavného práva zaručeného čl. 46 ods.1 ústavy, ako aj do jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.*

Nakoľko ani v odôvodnení rozhodnutia druhostupňového súdu, ani dovolacieho súdu nie je zdôvodnené, prečo prvostupňový súd v rozpore s § 132 vtedy platného OSP neprihliadol starostlivo na všetko, čo v konaní vyšlo najavo a prečo bola v konaní opomenutá podľa sťažovateľky podstatná a dôležitá časť jej procesnej obrany ohľadom výberu spoločných úspor jej bývalým manželom a okolnostiam odchodu sťažovateľkinho manžela a následne ich detí zo spoločnej domácnosti, ako aj jej procesnej obrany ohľadom pôžičky, pokladá sťažovateľka rozhodnutie druhostupňového súdu a dovolacieho súdu za nedostatočne odôvodnené a to v ústavne významnej miere. Sťažovateľka pokladá napadnuté rozhodnutie druhostupňového súdu a dovolacieho súdu za ústavne netolerovateľné aj z hľadiska kvality ich odôvodnenia.“

8. Sťažovateľka v súvislosti s namietaným porušením základného práva na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy v ústavnej sťažnosti uvádza: *„Sťažovateľka má za to, že postupom a rozhodnutím druhostupňového súdu a dovolacieho súdu bolo porušené aj jej základné právo na rovnosť účastníkov konania zaručeného čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, nakoľko prvostupňový súd svoje rozhodnutie o oprávnenosti výberu spoločných úspor [REDAKOVANÉ] a okolnostiam odchodu sťažovateľkinho manžela a následne ich detí zo spoločnej domácnosti, ako aj o okolnosti, za ktorých uzavrela zmluvu o pôžičke oprel výlučne o tvrdenia, ktoré svedčili v prospech protistrany, pričom opomenul tvrdenia a dôkazy, ktoré svedčili v prospech sťažovateľky, a v rozsudku nezdôvodnil, prečo tak urobil.“*

9. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti poukazuje na skutočnosť, že *„Najvyšší súd sa pri odôvodnení neprípustnosti sťažovateľkinho dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP odvolal práve na zápisnicu o pojednávaní zo dňa 16.02.2015 /bod 24 uznesenia NS/, pritom podstatou sťažovateľkinho dovolania bolo práve to, že zákonná sudkyňa jednak nezaznamenala jej námietky vznesené priamo na pojednávaní, následne ešte zápisnicu skreslila, a keď toto sťažovateľka písomným podaním zo dňa 23.3.2015 namietala, prvostupňový súd sa k jej námietke vyjadril až po ukončení prvostupňového konania tak, že jej námietku uznesením zamietol.“*

Následne sťažovateľkino odvolanie zamietol ako neprípustné aj druhostupňový a potom dovolací súd. Z posledného pojednávania konaného dňa 18.05.2015 je zrejmé, že prvostupňový súd sa k námietkam voči zneniu zápisnice o pojednávaní nevyjadril ani na poslednom pojednávaní konanom dňa 18.05.2015, na ktorom vyhlásil prvostupňový rozsudok.

Túto skutočnosť uviedla sťažovateľka aj vo svojom dovolaní, ako aj to, že jej na poslednom pojednávaní konanom dňa 18.05.2015 súd neumožnil ukončiť jej záverečnú reč, čo sťažovateľka taktiež pokladá za porušenie jej základného práva na spravodlivé konanie. Toto je zaznamenané jednak v zápisnici o pojednávaní konanom dňa 18.05.2015, jednak v zvukovom zázname o pojednávaní zhotovenom súdom. Sťažovateľka namietala aj to, že v zvukovom zázname zhotovenom prvostupňovým súdom chýba samotné vyhlásenie prvostupňového rozsudku. Kompletný zvukový záznam aj s vyhlásením rozsudku sťažovateľke nebol doručený doteraz a to napriek jej urgenciám.“.

10. Sťažovateľka napadnuté konanie ako celok vníma tak, že „... prvostupňový súd opomenutím dôkazov a skresľovaním zápisníc, ktoré odmietol opraviť, vydal neobjektívny a nespravodlivý rozsudok, ktorý druhostupňový súd bez náležitého odôvodnenia potvrdil, následne dovolací súd oprúc sa o ňou namietanú skreslenú zápisnicu o pojednávaní konanom dňa 16.02.2015 a o podľa sťažovateľky nepravdivé údaje uvedené v napadnutom prvostupňovom rozsudku dovolanie odmietol ako neprípustné.

Toto sťažovateľka pokladá za porušenie práva na účinný prostriedok nápravy zaručený čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.“.

11. K namietanému porušeniu základného práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti a na ochranu mena zaručeného v čl. 19 ods. 1 ústavy sťažovateľka poukazuje na skutočnosť, že v rozhodnutiach je nepravdivo uvedené, že všeobecné súdy považovali za preukázané, že vyhodila z bytu svojho manžela a obe deti, čo sťažovateľku uráža, pociťuje to ako krivdu a poníženie.

12. Sťažovateľka v závere ústavnej sťažnosti poukazuje na hodnotenie zákonnej sudkyne, ktorá bola podľa jej informácií hodnotená ako jedna z najhoršie umiestnených sudcov za obdobie roku 2017.

13. Na základe uvedeného sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie vydal nález:

„Základné práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo na rovnosť účastníkov konania zaručeného čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, právo na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, právo na účinný prostriedok nápravy zaručeného čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, základné právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti a na ochranu mena zaručeného čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky bolo porušené rozsudkom Krajského súdu v Košiciach č. k. 1Co/516/2015 zo dňa 12.10.2016 a uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 1Co/517/2015 zo dňa 12.10.2016 ako aj uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 5Cdo/104/2017 a 5Cdo/191/2018 zo dňa 29.10.2018, právoplatným a vykonateľným dňom 03.01.2019.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 5Cdo/104/2017 a 5Cdo/191/2018 zo dňa 29.10.2018, a vec vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky, resp. Krajskému súdu v Košiciach na nové konanie a rozhodnutie.

Ústavný súd priznáva sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie v sume 20.000 €. Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky ukladá povinnosť vyplatiť sťažovateľke finančné zadosťučinenie a uhradiť trovy právneho zastúpenia vo výške 326,60 € do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu, pričom trovy je povinný poukázať na účet právneho zástupcu sťažovateľky - JUDr. Frederiky Birkovej, vedený [REDACTED]

[REDACTED].“

II.

Vyjadrenie krajského súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľky

II.1 Vyjadrenie krajského súdu

14. Na výzvu ústavného súdu sa podaním sp. zn. 1 SprV 356/2020 z 21. mája 2020 vyjadril k ústavnej sťažnosti podpredseda krajského súdu, ktorý uviedol:

„V konkrétnej rovine je sťažovateľka nespokojná so spôsobom, akým sa krajský súd vysporiadal s jej odvolacími námietkami, ktorými vytkla prvoinštančnému súdu, že pri formovaní rozhodnutia nevzal do úvahy jej tvrdenia a dôkazy ohľadne skutočnosti, že [REDAKOVANÉ] počas rozvodového konania vybral z bankového účtu a výlučne pre seba (nie v prospech detí ako to tvrdil) spotreboval spoločné peňažné prostriedky, ktorými ďalej namietala, že súd prvej inštancie pri vysporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov nezohľadnil existenciu spoločného záväzku bývalých manželov, ktorý vznikol na základe zmluvy o pôžičke zo dňa 17. 01. 2005 a ktorými napokon vyjadrila nesúhlas tiež so skutkovým záverom prvoinštančného súdu, že sťažovateľka [REDAKOVANÉ] a ich dve deti vyhodila zo spoločného bytu.“

15. Krajský súd, vychádzajúc z doterajšej rozhodovacej praxe ústavného súdu, je toho názoru, že „... skutkové nálezy, na ktorých je podľa odôvodnenia jeho rozsudok sp. zn. 1Co/516/2015 z 12. októbra 2016 vystavaný, majú dostatočnú pravdivostnú a logickú oporu vo vykonaných dôkazoch a právne závery z nich vyvedené rozhodne nie sú s nimi v rozpore, už vôbec nie v extrémnom nesúlade a nemožno ich považovať ani za celkom zrejme svojvoľné ani vymykajúce sa obvyklosti rozhodovacej praxe. Uvedené sa bezo zvyšku vzťahuje tiež na sťažovateľkou ťažiskovo diskutovanú právnu otázku majetkovej podstaty vysporiadavaného bezpodielového spoluvlastníctva manželov, ktorá ako už bolo zmienené vyššie, jednak bola tunajším súdom podrobne zodpovedaná a jednak vychádzajúc z dôvodov uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 104/2017, 5 Cdo 191/2018 z 29. októbra 2018, možno mať za to, že v jej riešení sa tunajší súd neodklonil od rozhodovacej praxe. Krajský súd v Košiciach v tejto spojitosti upriamuje pozornosť

na to, že ústavný súd vo svojom uznesení sp. zn. III. ÚS 399/2015 z 23. júna 2015 výslovne odmietol ústavnoprávne dôsledky riešenia právnej otázky zaradenia/nezaradenia konkrétneho majetku do masy vysporiadavaného bezpodielového spoluvlastníctva manželov.“.

16. Podľa názoru krajského súdu nemožno „za dôvodnú považovať ani sťažnostnú námietku, ktorou [REDAKOVANÉ] vytýka jeho rozhodnutiu, že nereflektovalo na jej výhrady k skutkovému záveru ohľadne okolností, za ktorých došlo k opusteniu spoločnej domácnosti členmi jej rodiny. Ako už bolo vysvetlené na inom mieste tohto vyjadrenia, vzhľadom na spôsob posúdenia otázky rozsahu vysporiadavanej masy bezpodielového spoluvlastníctva manželov, boli účel použitia spoločných prostriedkov a skrz neho i argumentácia sťažovateľky o okolnostiach skončenia spoločného súžitia bývalých manželov pre rozhodnutie nepodstatnými.“.

17. Krajský súd sa vo svojom vyjadrení ďalej venoval najmä zhrnutiu a obhájeniu jeho rozhodnutia, odôvodneniu vydaného rozsudku, ako aj jeho postupu pri hodnotení skutkového a právneho stavu predmetnej veci. Krajský súd poukázal na judikatúru ústavného súdu a uviedol, že námietky sťažovateľky nemajú ústavnoprávny rozmer.

II.2 Vyjadrenie zúčastnenej osoby

18. K ústavnej sťažnosti sa vyjadrila aj zúčastnená osoba (žalovaný) [REDAKOVANÉ]. Ten považuje všetky sťažnostné námietky sťažovateľky za nepravdivé a klamlivé. K podstate predmetnej veci uviedol: „Je objektívne preukázateľné, že v súdnom konaní súdy veľmi podrobne skúmali IBA moje príjmy a IBA moje výdavky, na čo som opakovane poukazoval v priebehu konania. Súd prvého stupňa a to napriek mojím opakovaným návrhom, zisťoval skutkový stav len na MOJICH účtoch a majetku. A za tejto situácie po riadnom preštudovaní si súdneho spisu dospel ústavný súd k záveru, že vo veci bolo postupované arbitrárnym spôsobom?!“

19. K otázke spotrebovaných spoločných úspor manželov uviedol: *«Zabezpečovanie potrieb detí vo veku blízkom dospelosti, kedy obe deti študovali v zahraničí, kedy sťažovateľka v decembri 2004 „vyčistila“ môj účet prakticky skoro na nulu a pre svoju potrebu si ponechala 50 000,- Sk atď atď - to všetko preukazným spôsobom osvedčilo nakladanie s prostriedkami patriacimi do BSM na mojej strane.»* Ďalej sa vyjadril, že podľa jeho názoru bol rozsudok okresného súdu, ako aj krajského súdu dostatočne odôvodnený a zrozumiteľný.

II.3 Replika sťažovateľky

20. Právna zástupkyňa sťažovateľky na základe výzvy ústavného súdu oznámila, že sťažovateľka súhlasí s upustením od ústneho pojednávania. Následne vo vyjadrení v podstatnom sťažovateľka uviedla, že sa nestotožňuje s argumentáciou podpredsedu krajského súdu v časti, v ktorej spochybňuje právomoc zásahu ústavného súdu, a ďalej uviedla: *«... v napadnutom konaní súd na oboch stupňoch postupoval v rozpore so zákonným príkazom vyjadreným v § 132 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) v takom rozsahu, že bol vydaný a následne potvrdený ústavne netolerovateľný nespravodlivý, neobjektívny a jednostranný rozsudok v neprospech sťažovateľky, ktorého rozsiahle časti jeho odôvodnenia sú preukázateľne nepravdivé, pričom dôvodom tohto stavu je opomenutie podstatnej časti jej procesnej obrany selektívnym prístupom súdu k dokazovaniu a svojvôľou zo strany súdu.*

Podpredseda krajského súdu sa vo vyjadrení na tieto nepravdivé časti odvoláva, vydávajúc ich za pravdivé a preukázané, pričom podstatou sťažovateľkinho odvolania, ako aj ústavnej sťažnosti bolo práve to, že podľa názoru sťažovateľky súd k týmto nepravdivým, neobjektívnym a jednostranným záverom mohol dospieť jedine tak, že v rozpore so zákonným príkazom vyjadreným v § 132 OSP opomenul zobrať do úvahy jej procesnú obranu práve v tých podstatných častiach, ktoré mali potenciál diametrálne zvrátiť rozsudok v jej prospech.»

21. Sťažovateľka ďalej vo svojom vyjadrení podstatnú časť venovala objasňovaniu skutkových okolností spornej pôžičky, ktorá bola okrem iného predmetom sporu v rámci

konania o BSM. Taktiež sťažovateľka poukázala na nedostatočné odôvodnenie a vysporiadanie sa s jej argumentmi týkajúcimi sa spotrebovania úspor žalovaným a poukázala aj na právne názory krajského súdu a okresného súdu, ktoré vyjadrili vo svojich rozhodnutiach v konaní o určenie manželského výživného pre sťažovateľku.

22. V druhej časti vyjadrenia sa sťažovateľka venovala vyjadreniu zúčastnenej osoby z 20. mája 2020, pričom sťažovateľka považuje predmetné vyjadrenie za nepravdivé. Poukázala na skutočnosť, že sa zúčastnená osoba nevyjadrila k meritu veci a ani nepreukázala, na aký účel boli spotrebované spoločné úspory manželov. Sťažovateľka súčasne poukázala, že nepravdivosť tvrdení zúčastnenej osoby už boli preukázané dôkazmi, ktoré predložila už v rámci prvostupňového konania.

23. V tretej časti vyjadrenia sťažovateľka rozšírila sťažnostný petit vo vzťahu k úhrade trov konania a finančného zadosťučinenia.

III.

Priebeh konania po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie

24. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení sa s vyjadrením účastníkov dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

25. V zmysle Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 v znení dodatku č. 1 účinného od 1. júna 2020 (ďalej len „rozvrh práce“) veci, na prerokovanie ktorých sú príslušné prvý a tretí senát ústavného súdu v zloženiach platných v obdobiach od 17. februára 2019 do 25. apríla 2019, od 26. apríla 2019 do 16. októbra 2019 a od 17. októbra 2019 do 31. mája 2020, ak bol ich členom sudca Mojmir Mamojka, prerokuje ten senát ústavného súdu, ktorého členom je sudca spravodajca v danej veci podľa súčasného rozvrhu práce. Tretí senát ústavného súdu

pracuje v novom zložení: Martin Vernarský (predseda senátu), sudca Ivan Fiačan a Peter Straka (sudca spravodajca).

IV.

Relevantná právna úprava

26. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

27. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

28. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

29. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon o ústavnom súde.

30. Podľa čl. 19 ods. 1 ústavy každý má právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena.

31. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

32. Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa čl. 47 ods. 2 ústavy rovní.

33. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

34. Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.

35. Podľa § 62 zákona o ústavnom súde ak tento zákon v piatej časti alebo šiestej časti neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje, vzťahuje sa na konanie pred ústavným súdom podľa povahy veci primerane Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“).

36. Podľa § 133 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, v náleze uvedie, ktoré základné práva a slobody boli porušené, ktoré ustanovenia ústavy, ústavného zákona alebo medzinárodnej zmluvy boli porušené a akým právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené základné práva a slobody.

37. Podľa § 133 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ústavný súd zruší rozhodnutie alebo opatrenie, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa.

38. Podľa § 133 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

39. Podľa čl. 6 ods. 1 základných zásad Civilného sporového poriadku majú strany sporu v konaní rovné postavenie spočívajúce v rovnakej miere možností uplatňovať prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem prípadu, ak povaha

prejednávanej veci vyžaduje zvýšenú ochranu strany sporu s cieľom vyvažovať prirodzene nerovnovážne postavenie strán sporu.

40. Podľa čl. 8 základných zásad Civilného sporového poriadku sú strany sporu povinné označiť skutkové tvrdenia dôležité pre rozhodnutie vo veci a podprieť svoje tvrdenia dôkazmi, a to v súlade s princípom hospodárnosti a podľa pokynov súdu.

41. Podľa § 191 ods. 1 CSP súd hodnotí dôkazy podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo počas konania najavo.

42. Podľa § 196 ods. 2 CSP ak súd nariadi výsluch svedka, každá fyzická osoba je povinná dostaviť sa na predvolanie na súd a vypovedať ako svedok. Súd svedka poučí o jeho povinnosti vypovedať pravdu a nič nezamlčovať, o trestnoprávných následkoch krivej výpovede a o jeho práve odoprieť výpoveď.

43. Podľa § 201 CSP môže svedok odoprieť výpoveď len vtedy, ak by výpoveďou spôsobil nebezpečenstvo trestného stíhania sebe alebo blízkym osobám alebo ak by výpoveďou porušil spovedné tajomstvo alebo tajomstvo informácie, ktorá mu bola zverená ako osobe poverenej pastoračnou starostlivosťou ústne alebo písomne pod podmienkou zachovať mlčanlivosť. Svedok je povinný oznámiť odopretie výpovede bezodkladne po tom, ako sa o povinnosti svedčiť dozvedel. Dôvody odopretia výpovede musí preukázať; o dôvodnosti odopretia výpovede rozhoduje súd.

44. Podľa § 203 CSP je svedok pri svojej výpovedi povinný zachovávať mlčanlivosť o údajoch chránených podľa osobitného predpisu a inú zákonom ustanovenú alebo štátom uznanú povinnosť mlčanlivosti. Svedok je povinný oznámiť zákaz výpovede bezodkladne po tom, ako sa o povinnosti svedčiť dozvedel. Dôvody zákazu výpovede musí preukázať; o dôvodnosti zákazu výpovede rozhoduje súd. Výsluch svedka, ktorý je pri svojej výpovedi povinný zachovávať mlčanlivosť, možno vykonať len vtedy, ak svedka na podnet súdu

oslobodil od povinnosti mlčanlivosti príslušný orgán alebo ten, v koho záujme má túto povinnosť. To platí primerane i tam, kde sa vykonáva dôkaz inak ako výsluchom.

45. Podľa § 470 ods. 1 CSP ak nie je ustanovené inak, platí Civilný sporový poriadok aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti.

46. Podľa §150 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“) sa pri vypořiadaní BSM vychádza z toho, že podiely oboch manželov sú rovnaké. Každý z manželov je oprávnený požadovať, aby sa mu uhradilo, čo zo svojho vynaložil na spoločný majetok, a je povinný nahradiť, čo sa zo spoločného majetku vynaložilo na jeho ostatný majetok. Ďalej sa prihliadne predovšetkým na potreby maloletých detí, na to, ako sa každý z manželov staral o rodinu, a na to, ako sa zaslúžil o nadobudnutie a udržanie spoločných vecí. Pri určení miery pričinenia treba vziať tiež zreteľ na starostlivosť o deti a na obstarávanie spoločnej domácnosti.

V.

Posúdenie veci ústavným súdom

V.1 K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu sp. zn. 1 Co 516/2015 z 12. októbra 2016

47. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k obom označeným právam v zásade identické (III. ÚS 147/2020).

48. Z rozsiahlo predloženého sťažnostného návrhu ústavný súd vyselektoval už v rámci predbežného prerokovania návrhu časť, ktorá dosiahla ústavnoprávne dimenzie,

pokiaľ ide o označených porušovateľov práva, ako aj rozhodnutí, ktorými sa malo zasiahnuť do práv sťažovateľky. Po meritórnom prieskume ústavný súd priznal relevanciu otázky riadneho vedenia dokazovania, či nedošlo zo strany odporcu k arbitrárnym záverom a k zásahu až do práva na rovnosť zbraní. Sporným bolo to, či krajský súd riadne a ústavno-konformne reagoval na odvolacie námietky sťažovateľky a v prípade potreby odstránil pochybenia okresného súdu pri posudzovaní veci.

49. Obsah práva na súdnu a inú právnu ochranu nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov a iných orgánov.

50. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

51. Je potrebné už úvodom tejto naratívnej časti rozhodnutia konštatovať, že účastníci konania a zúčastnená osoba svojimi podaniami ústavnému súdu prácu ústavnému súdu nezjednodušili a sebe neprospeli. Svoje podania adresované ústavnému súdu venovali primárne skutkovým otázkam, pričom ústavnému súdu chýbala relevantná ústavnoprávna argumentácia.

52. V konaní podľa čl. 127 ústavy je úlohou ústavného súdu analyzovať výlučne ústavnoprávny rozmer veci. Podľa § 34 zákona o ústavnom súde musí byť sťažovateľka v celom konaní zastúpená advokátom. Ide o patričnú potrebu zastúpenia účastníka konania, ktoré bude profesionálne zvládnuté. Právna veda hovorí o akomsi spoločenskom filtri, ktorým by nemali prejsť zjavne neopodstatnené a neprípustné návrhy (k tomu pozri Čič, M., Mazák, J., Ogurčák, Š. Konanie pred Ústavným súdom SR, Košice 1993, s. 66), no súčasne platí, že by podania adresované ústavnému súdu mali byť zamerané na ústavnoprávnu argumentáciu, a nie výlučne sumarizáciu skutkových detailov konkrétnej veci. Dalo by sa konštatovať, že úlohou sťažovateľa je vyabstrahovať ústavnoprávny problém, a nie ukryť ho v spleti rôznych, pre konanie nie úplne podstatných detailov.

53. Ústavný súd po vyabstrahovaní ústavne relevantného predmetu konania analyzoval, či rozhodnutím krajského súdu došlo k takému selektívnemu prístupu v rámci dokazovania, ktoré by vykazovalo známky arbitrárnosti. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je účelom práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy), ako aj práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 dohovoru) zaručiť každému prístup k súdu, čomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu viazaného procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi, dodržiavanie ktorých je garanciou práva na súdnu ochranu, vo veci konať a rozhodnúť (porov. II. ÚS 88/01).

54. V súvislosti so svojím ústavným postavením ústavný súd vo svojej stabilizovanej judikatúre zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, alebo hodnotiť, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. **Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody** (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

55. Arbitrárnosť a zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokovaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Uvedené nedostatky pritom musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 ústavy.

56. Predmetom posudzovaného konania pred všeobecnými súdmi bolo vypořádanie BSM, pričom kľúčovou otázkou bolo využívanie spoločných finančných prostriedkov na vlastnú potrebu žalovaného exmanžela sťažovateľky a jeho priateľky v nezanedbateľnej výške. Ide teda o posúdenie hospodárenia bývalého manžela sťažovateľky po odchode zo spoločnej domácnosti so spoločne nadobudnutými prostriedkami.

57. Z dokazovania pred všeobecnými súdmi bezpochyby vyplynulo, že v okolí žalovaného došlo k nadobudnutiu dvoch bytov, konkrétne garzónky na [REDAKOVANÉ] a bytu na [REDAKOVANÉ], pričom vlastníkom jedného bytu bol otec žalovaného a druhý byt vlastnila priateľka žalovaného [REDAKOVANÉ]. Pokiaľ by boli tieto dva byty posúdené ako súčasť masy BSM, došlo by k zásadne inej procesnej situácii, ktorá by musela logicky vyústiť do úplne iného rozhodnutia vo veci samej. Nejde totiž o veci bagatelnej hodnoty.

58. Ústavný súd si uvedomuje, že boli to práve samotné sporové strany, ktoré celkom určite dopomohli k procesnému chaosu, ktorý mohol sťažiť procesnú orientáciu všeobecných súdov v konaní. Uvedený ústavný súd vzal do úvahy pri rozhodovaní o nároku na primerané finančné zadostučinenie a náhrade trov konania (VI. časť odôvodnenia). Stále však platí, že súd pozná právo (aj to procesné), a tak sa v procesnej situácii, ktorej prehľadnosti sporové strany nenapomohli (naopak, ju zapríčinili), mal zorientovať a v súlade s uvedeným by mal aj postupovať.

59. Pri preskúmvaní napadnutého rozsudku krajského súdu ústavný súd vychádzal zo svojho ustáleného právneho názoru, podľa ktorého odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 320/2012), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (prvostupňového aj odvolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09).

60. K otázke sporných bytov poukazuje ústavný súd na sumár výsluchu pani [REDAKOVANÉ] na strane 15 rozsudku Okresného súdu Košice II sp. zn. 41 C 173/2007 z 18. mája 2015: „Svedkyňa [REDAKOVANÉ] vo svojej výpovedi súdu uviedla, že presne si nepamätá kedy ale kúpila z vlastných finančných prostriedkov garzónku na [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ]. V súčasnosti už tento byt nevlasní, nevedela súdu uviesť presný dátum kedy predmetný byt predala. Na opätovnú otázku uviedla, že garzónku kupovala z vlastných prostriedkov, v garzónke nebývala ale ju používala. Ona už v tom čase mala vyriešenú bytovú otázku. Na otázku, odkiaľ mala finančné prostriedky uviedla, že to je jej súkromná vec, odkiaľ mala. Na otázku, kto platil nájomné uviedla, že to nie je predmetom, kto za ňu platil. Ona i keď bola vlastníčkou garzónky na [REDAKOVANÉ], v garzónke nebývala, keďže bývala v byte na [REDAKOVANÉ]. V garzónke prebývalo množstvo ľudí, čo myslí tak, že mali tam nejakú oslavu, boli tam mládežníci. Bol to jej byt a si myslí, že za služby spojené s užívaním tohto bytu hradila ona. Uviedla, že v žiadnom prípade jej odporca neposkytol žiadne finančné prostriedky na kúpu tohto bytu, ona mala dostatok finančných prostriedkov keďže bola zamestnaná. Finančné prostriedky boli jej, a to je všetko, čo chce k veci uviesť a nebude sa vyjadrovať k pôvodu finančných prostriedkov. Bol to byt v jej vlastníctve a už si ani nepamätá za koľko predmetný byt predala. Na otázku splnomoc. zást. navrhovateľky svedkyňa uviedla, že garzónku kúpila, keďže má dve deti a mala finančné prostriedky a chcela deti zabezpečiť a na otázku, prečo garzónku predala a na čo použila peniaze uviedla, že toto je jej osobná vec. Garzónku predala možno 2,3 roky, a nevie z akého dôvodu má uviesť meno kupujúceho.“ Čo sa týka druhého bytu (pôvodne vlastnený otcom žalovaného), tam súdu postačovalo len písomné podanie

matky žalovaného, ktorá bola pôvodne predvolaná na pojednávanie, no zo zdravotných dôvodov sa ho nezúčastnila.

61. Krajský súd v bode 60 napadnutého rozsudku krajského súdu konštatoval, že sťažovateľka neunesla dôkazné bremeno týkajúce sa tvrdenia, že uvedené byty mali byť nadobudnuté za ich spoločné peňažné prostriedky. Uvedené vyznieva vcelku paradoxne, keďže sťažovateľka bola zo strany súdu procesne sankcionovaná za obštrukčný prístup osoby, ktorá preukázateľne sympatizovala so sporovou protistranou.

62. Podľa názoru ústavného súdu krajský súd, popierajúc princíp kontradiktórnosti civilného sporového procesu (čl. 9 základných princípov CSP) a princíp rovnosti sporových strán (čl. 6 základných princípov CSP), úplne rezignoval na svoju úlohu a žiadnym spôsobom nezisťoval, aké finančné prostriedky boli vynaložené na predmetné dva byty. Žiadnym spôsobom teda nerevidoval závery okresného súdu a ani nepoukázal na porušenie princípu rovnosti zbraní.

63. Ústavný súd konštantne judikuje, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (porovnaj napríklad *Georgidias v. Grécko* z 29. 5. 1997, Recueil III/1997).

64. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v rámci svojej rozhodovacej činnosti okrem iného konštatoval, že princíp *rovnosti zbraní* vyžaduje, aby každej procesnej strane bola daná primeraná možnosť predniesť svoju

záležitosť za podmienok, ktoré ju nestavajú do podstatne nevýhodnejšej situácie, než v ktorej je jej odporca (Komanický c. Slovenská republika, rozsudok zo 4. 6. 2002, § 45). Právo na kontradiktórne konanie zase znamená, že procesné strany musia dostať príležitosť nielen predložiť všetky dôkazy potrebné na to, aby ich návrh uspel, ale i zoznámiť sa so všetkými ďalšími dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu, a vyjadriť sa k nim. Za kontradiktórny proces možno považovať len taký proces, v ktorom je rešpektovaná zásada *rovnosti zbraní*, t. j. ktorý stranám garantuje rovnaký prístup k akýmkoľvek dôkazom a argumentom, ktoré boli predložené súdu a ktoré by mohli mať vplyv na prejednanie a súdne rozhodnutie. Takýto rovnaký prístup má stranám konania zabezpečiť možnosť spochybňovať a vyvracať argumenty protistrany (konfrontačná zásada) s cieľom súperenia strán a aj s cieľom ovplyvniť výsledok konania.

65. Tu je potrebné pripomenúť, že kontradiktórnosť a tzv. spor o právo boli typické pre civilné sporové konanie aj za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“). Uvedené akcentuje ústavný súd z dôvodu, že rozhodnutie súdu prvého stupňa bolo rámcované ešte právnou úpravou Občianskeho súdneho poriadku, no odvolací rozsudok krajského súdu bol vyhotovený už podľa Civilného sporového poriadku. Mazák k právnej úprave Občianskeho súdneho poriadku uvádza: *„Podstatou zásady kontradiktórnosti je však nielen tento spor o právo, ale aj to, že tento spor je procesne regulovaný prostredníctvom procesných úkonov súdu, ktorý dbá na to, aby sa poskytla ochrana skutočným subjektívnym právam, t.j. právam, ktoré vznikli a ku dňu rozhodovania existujú.“* (Mazák, J. et al. Základy občianskeho procesného práva. IURA Edition, spol. s r. o., Bratislava : 2009, s. 38).

66. Ústavný súd teda v dokazovaní indikoval také závažné pochybenie týkajúce sa dokazovania, ktoré dosahuje ústavnoprávny rozmer. Je ústavne neakceptovateľné, aby sa kľúčové otázky, ktoré môžu mať zásadný vplyv na výsledok konania o vyporiadanie BSM, boli riešené jednostranne alebo neriešené vôbec. Rovnako je potrebné pripomenúť, že úlohou všeobecného súdu je svedkov vypočuť riadne a k všetkým relevantným súvislostiam. Možnosti svedka nevypovedať sú limitované podmienkami § 201 a § 203

CSP, pričom za žiadnych okolností by sa nemal súd uspokojiť s vyjadreniami typu „je to moja súkromná vec“ alebo „nebudem sa vyjadrovať k pôvodu finančných prostriedkov“. V opačnom prípade totiž dôjde k popretiu snahy o náležité objasnenie veci, čo môže vyústiť až do porušenia už spomenutých princípov civilného procesu.

67. Všeobecný súd musí vychádzať z toho, že súdy majú poskytovať v civilnom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov. Civilné súdne konanie sa musí v každom jednotlivom prípade stať zárukou zákonnosti a slúžiť na jej upevňovanie a rozvíjanie (napr. IV. ÚS 1/02). V civilnom súdnom konaní súd rozhodne na základe skutkového stavu zisteného z vykonaných dôkazov, ako aj na základe skutočností, ktoré neboli medzi účastníkmi sporné, ak o nich alebo o ich pravdivosti nemá dôvodné a závažné pochybnosti. Rozhodnutiu súdu vo veci samej musí teda predchádzať činnosť súdu zameraná na spoľahlivé zistenie skutkového stavu – dokazovanie zodpovedajúce garanciam spravodlivého súdneho konania v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru, najmä garanciam obsiahnutým v princípe rovnosti zbraní a práve na kontradiktórne konanie (m. m. I. ÚS 52/03).

68. Ústavný súd teda od krajského súdu očakával, že sa v súlade s judikatúrou ústavného súdu a ESLP postaví k záverom okresného súdu a zásadné nedostatky bude revidovať. Okrem toho, že odvolací krajský súd konštatoval pochybenie v neprospech odvolateľa, čo nemohol reparať, uviedol aj to, že dokazovanie bolo zákonne vykonané a vyhodnotené. Excesne vyznieva práve konštatovanie krajského súdu v bode 60 napadnutého rozsudku krajského súdu: „*Za nedôvodnú považuje odvolací súd aj odvolaciu námietku žalobkyne, pokiaľ sa táto domáhala do BSM zahrnúť aj ďalšie byty, ktoré boli nadobudnuté do vlastníctva iných osôb (rodičov žalovaného). Žalobkyňa v tomto smere neunesla dôkazné bremeno na svoje tvrdenia o tom, že uvedené byty mali byť nadobudnuté za ich spoločné peňažné prostriedky.*“

69. Nie je možné považovať za ústavne konformný taký záver súdu, keď na jednej strane súd rezignuje na svoju povinnosť riadneho vedenia výsluchu svedka *a fortiori*

dokazovania a následne sankcionuje tú sporovú stranu, ktorá daný dôkaz navrhla za neunesenie dôkazného bremena. Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že existuje viacero procesných možností, ktoré mohli byť zo strany všeobecného súdnictva využité na to, aby konkrétna svedecká výpoveď bola realizovaná v súlade s legitímnymi očakávaniami právneho poriadku. Bolo možné využiť uloženie poriadkovej pokuty (§ 53 OSP, § 102 CSP) alebo v extrémnom prípade uvažovať aj o podaní trestného oznámenia pre podozrenie zo spáchania trestného činu krivej výpovede a krivej prísahy podľa § 346 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) alebo trestného činu pohrdania súdom podľa § 343 Trestného zákona.

70. K argumentu odporcu, odkazujúc na uznesenie ústavného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. III. ÚS 399/2015, tam ústavný súd v uznesení z 18. augusta 2015 skutočne riešil otázku BSM, no uvedené rozhodnutie nie je možné aplikovať na prípad sťažovateľky. V predmetnom konaní ústavný súd uviedol: *„Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na primárnu úlohu všeobecných súdov vykladať a aplikovať právne predpisy vrátane predpisov Občianskeho zákonníka týkajúcich sa bezpodielového spoluvlastníctva manželov a na úlohu najvyššieho súdu zabezpečovať v rámci procesne prípustných možností jednotnosť rozhodovacej činnosti. Ústavný súd nemá právomoc nahradzovať činnosť všeobecných súdov pri výklade a aplikácii inštitútov súkromného práva, ak tieto nemajú ústavnoprávne dôsledky. Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľky ústavný súd preto neposudzoval, či je správny výklad, podľa ktorého je obchodný podiel ako predmet právnych vzťahov súčasťou bezpodielového spoluvlastníctva manželov, ani to, v akom rozsahu môže jeden z manželov napádať námietkou relatívnej neplatnosti právne úkony druhého manžela, ktorý uskutočnil ako spoločník v obchodnej spoločnosti. Ústavný súd mohol pri predbežnom prerokovaní sťažnosti skúmať iba to, či napadnutým rozsudkom krajského súdu mohli byť porušené základné práva označené v petite sťažnosti, a v súvislosti s tým najmä to, či výklad použitý krajským súdom nie je zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny, a teda či je ešte z ústavného hľadiska udržateľný.“* K týmto záverom sa, samozrejme, ústavný súd v plnom rozsahu hlási, no v prípade sťažovateľky ústavný súd nevidí pochybenie v nesprávnej aplikácii hmotnoprávnej normy, ale v zásadných procesných pochybeniach, ktoré mali vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

71. Rovnako ústavný súd nesúhlasí so záverom krajského súdu o tom, že utratené peniaze za trvania manželstva *en bloc* nemôžu byť predmetom vyporiadania BSM. Z dokazovania jednoznačne vyplynulo, že žalovaný žil so svojou novou partnerkou a aj spoločne hospodárili. V zmysle § 150 Občianskeho zákonníka platí, že každý z manželov je okrem iného povinný nahradiť to, čo sa zo spoločného majetku vynaložilo na jeho ostatný majetok. V tejto súvislosti by sa situácia mohla reálne zmeniť v prípade, ak by sa zistilo, že na zakúpenie niektorého zo sporných bytov sa použili spoločne nadobudnuté prostriedky pochádzajúce z BSM, prípadne ich časť. Uvedenému ale v rámci dokazovania pozornosť venovaná nebola a ako už ústavný súd uviedol, ide v pomere k mase BSM o nezanedbateľné prostriedky, o ktorých sťažovateľka tvrdí, že ich bývalý manžel po odchode zo spoločnej domácnosti minul s novou partnerkou na vlastné potreby.

72. Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní. V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu platí, že zásada rovnosti strán v procese sa prejavuje vytváraním rovnakých procesných podmienok a rovnakého procesného postavenia subjektov, o ktorých právach a povinnostiach rozhoduje občianskoprávny súd (PL. ÚS 43/95, II. ÚS 121/02, IV. ÚS 35/02). Pod rovnakým postavením účastníkov možno rozumieť iba také procesné postavenie, ktoré zabezpečí spravodlivý proces. Požiadavka spravodlivého procesu v sebe obsahuje aj zásadu zaručujúcu pre každú stranu v procese mať rovnakú možnosť obhajovať svoje záujmy a zároveň vylučujúcu mať možnosť podstatnej výhody voči protistrane (m. m. IV. ÚS 35/02). Obsah práva rovnosti ako jedného z určujúcich ústavnoprávnych princípov občianskeho súdneho procesu spočíva v tom, že všetci účastníci občianskeho súdneho konania majú rovnaké procesné práva a povinnosti, ktoré uplatňujú a plnia za rovnakých procesných podmienok bez zvýhodnenia alebo diskriminácie niektorej z procesných strán (IV. ÚS 159/05).

73. Ústavný súd vzhľadom na už uvedené skutočnosti dospel k záveru o porušení základných práv sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a na rovnosť podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu.

V.2 K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 19 ods. 1 ústavy rozsudkom krajského súdu sp. zn. 1 Co 516/2015 z 12. októbra 2016

74. Rozsudok krajského súdu sp. zn. 1 Co 516/2015 z 12. októbra 2016 sa týkal vo svojom predmete konania o vyporiadanie BSM. Ústavný súd konštatuje, že jazyk a prístup sporových strán (vrátane sťažovateľky) v konaní pred všeobecnými súdmi bol vcelku ostrý a aj neprimeraný. V tejto súvislosti bolo namietanie práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena zo strany sťažovateľky neadekvátne.

75. Ústavný súd sa ani z replík po prijatí veci na ďalšie konanie relevantne nedozvedel, akým ústavne nekonformným spôsobom malo dôjsť k porušeniu čl. 19 ods. 1 ústavy. Ústavný súd má síce vedomosť, že medzi sťažovateľkou, jej blízkymi osobami a žalovaným prebiehalo viacero súdnych a správnych konaní a niektoré sa týkali aj ochrany osobnosti, porušenie čl. 19 ods. 1 ústavy napadnutým rozsudkom krajského súdu nezaznamenal.

76. Z uvedených dôvodov v tejto časti ústavný súd sťažnosti nevyhovел.

V.3 K namietanému porušeniu práva sťažovateľky podľa čl. 13 dohovoru rozsudkom krajského súdu sp. zn. 1 Co 516/2015 z 12. októbra 2016

77. Napadnutý rozsudok krajského súdu implikuje aj porušenie práva sťažovateľky na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru. V súvislosti s namietaným porušením čl. 13 dohovoru ústavný súd poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, podľa ktorej z čl. 13 dohovoru vyplýva pre fyzické osoby a právnické osoby procesné právo akcesorickej povahy mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom v prípade porušenia ostatných ľudských práv chránených dohovorom (III. ÚS 38/05, II. ÚS 99/2011, I. ÚS 431/2019).

78. Článok 13 dohovoru teda zakotvuje povinnosť samotnej existencie opravného prostriedku a jeho dostupnosť pre sťažovateľku na vnútroštátnej úrovni pre prípad porušenia základných práv. Uplatňovanie práva vyplývajúceho z čl. 13 dohovoru musí nadväzovať na aspoň obhájiteľné tvrdenie (arguable claim) o porušení iného práva chráneného dohovorom (napr. rozhodnutie vo veci Silver a ostatní proti Spojenému kráľovstvu z 25. 3. 1983). Článok 13 dohovoru sa tak vzťahuje iba na prípady, v ktorých sa jednotlivcovi podarí preukázať pravdepodobnosť tvrdenia, že sa stal obeťou porušenia práv garantovaných dohovorom (Boyle a Rice proti Spojenému kráľovstvu, rozsudok z 27. 4. 1988, séria A, č. 131).

79. Sťažovateľka nielen tvrdila porušenie práva, ale jeho porušenie aj úspešne preukázala (bod V.3), a preto ústavný súd vzhľadom na judikatúru spomenutú v predchádzajúcom bode vyhovel ústavnej sťažnosti sťažovateľky vo vzťahu k porušeniu čl. 13 dohovoru.

VI.

Záver

VI.1 K bodu 1 výrokovej časti nálezu

80. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd v napadnutom rozsudku nezohľadnil citované východiská ochrany základných práv a slobôd, preto jeho prístup pri rozhodovaní o podanom odvolaní sťažovateľky proti rozsudku okresného súdu nemožno hodnotiť inak ako taký, ktorý odporuje obsahu základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy a práva na zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru.

81. Napadnutým rozsudkom krajského súdu došlo k porušeniu základných práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto ústavný súd napadnutý rozsudok krajského súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu

zodpovedajúcemu § 133 ods. 2 a 3 písm. b) zákona o ústavnom súde zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie (body 1 a 2 výroku tohto nálezu).

VI.2 K bodu 2 výrokovej časti nálezu

82. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

83. V súlade s § 133 ods. 2 prvou vetou zákona o ústavnom súde ústavný súd zruší rozhodnutie alebo opatrenie, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa.

84. Podľa § 133 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

85. Podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd zruší právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

86. Podľa § 134 ods. 2 zákona o ústavnom súde ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je viazaný rozhodnutím ústavného súdu podľa § 133 ods. 3 písm. a) až d); toto rozhodnutie ústavného súdu je vykonateľné doručením.

87. Úlohou krajského súdu preto bude opätovne rozhodnúť o odvolaní sťažovateľky, majúc na zreteli, že spravodlivosť, ktorá je osobitne zvýraznená v čl. 6 ods. 1 dohovoru, je kritériom ukladajúcim každému všeobecnému súdu povinnosť hľadať také riešenie ním prejednávanej veci, ktoré nebude možné vyhodnotiť ako popierajúce zmysel a účel príslušných zákonných ustanovení.

VI.3 K bodu 3 výrokovvej časti nálezu

88. Ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadost'učinenie (čl. 127 ods. 3 ústavy, § 135 zákona o ústavnom súde).

89. Sťažovateľka v sťažnosti žiadala o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume 20 000 €. Požadovaná suma finančného zadost'učinenia apriórne evokuje záujem sťažovateľky kompenzovať prostredníctvom konania na ústavnom súde svoju povinnosť plniť uloženú zo strany všeobecných súdov.

90. Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína aj to, že v konaní vedenom pod sp. zn. II. ÚS 829/2014 bolo sťažovateľke nálezom z 20. mája 2015 priznané finančné zadost'učinenie v sume 3 000 € (slovom tritisíc eur).

91. Ústavný súd uvádza, že jeho fakultatívna právomoc priznať primerané finančné zadost'učinenie podľa čl. 127 ods. 3 ústavy v žiadnom rozsahu nijakým spôsobom nemodifikuje ani nerozširuje účel ochrany, ktorú ústavný súd poskytuje v konaní o namietanom porušení práva. V súvislosti s uvedeným považuje ústavný súd za dôležité zdôrazniť aj to, že jeho právomoc priznať primerané finančné zadost'učinenie podľa čl. 127 ods. 3 ústavy sťažovateľovi, ktorého sťažnosti vyhovie v merite veci, nie je samostatným nárokom sťažovateľa na akési odškodnenie, ale má len akcesorickú povahu. Satisfakčný potenciál rozhodnutia ústavného súdu teda nie je autonómnym prvkom ním poskytovanej ochrany ani akýmsi paralelným titulom pre domáhanie sa tejto ochrany. Takýmto titulom je len a výlučne potreba chrániť konkrétne základné právo sťažovateľa a prostredníctvom tohto práva aj princíp právnej istoty (I. ÚS 235/03, I. ÚS 112/07, I. ÚS 203/09, I. ÚS 496/2013).

92. Sťažovateľka ďalej v ústavnej sťažnosti požiadala ústavný súd o priznanie náhrady trov konania.

93. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému

účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

94. Vzhľadom na právne závery ústavného súdu uvedené v bodoch 51, 52 a 58 tohto nálezu, prihliadajúc aj na neúspešnú časť návrhu [bod V.2, bod 2 výroku uznesenia ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 135/2020 z 15. 4. 2020], ústavný súd sťažovateľke náhradu trov konania nepriznal (bod 3 výroku nálezu) napriek tomu, že vyslovil porušenie jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu, napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

95. Ústavný súd po zohľadnení prevažného neúspechu sťažovateľky, čo sa týka uplatnených práv a ich porušovateľov, pristúpil k tomu, že náhradu trov konania sťažovateľke nepriznal.

VII.

96. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. augusta 2020

Martin Vernarský
predseda senátu